

Μητροπολίτου Γουμενίσσης: Λειτουργική εμπειρία και θεολογία

/ [Επικαιρότητα](#)

Ο Μητροπολίτης Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου υπέρτιμος και έξαρχος Δυτικής Μακεδονίας κ. Δημήτριος συγγράφει και αποστέλλει θεολογικό κείμενο υπό τον τίτλο: “Λειτουργική έμπειρία και θεολογία (ή θεία κοινωνία κατά τή θεολογία του άγιου Συμεών του νέου Θεολόγου)”.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ το παρακάτω, εξόχως αναλυτικό, ορθόδοξο θεολογικό κείμενό του, το οποίο εκφράζει και την επίκαιρη, ποιμαντική αγωνία του Σεβασμιωτάτου:

Ή εκκλησιαστική σωτηρία ως βιωματικό άθλημα και ή χριστιανική θεολογία ως όροθετική αποτύπωση είναι κατεξοχήν έμπειρικές “έπιστῆμες”.

Ένω ό έπιστημονικός έμπειρισμός περί του κόσμου έχει μια κοσμική χωροταξία άντιληπτότητας, μέ πομποδέκτη τά ανθρώπινα όριά μας•... ή άμεση κοινωνία μέ τό Θεό έπίσταται (όσον ένεστι) θεοεμπειρικά και θεολογικά τό Α και τό Ω τῆς ύπαρκτικότητάς μας.

Ή πρακτική έμβίωση τῆς σωτηρίας και ή θεολογική της αποτύπωση προϋποθέτουν και άποσκοπούν στην εκκλησιαστική έμπειρία του ζώντος Θεού. Μία κατεξοχήν “έμπειρική έπιστήμη” (τό έπαναλαμβάνω) πού μάς δόθηκε από τό Χριστό, μετέχουμε σ’ αυτήν εκκλησιαστικά και άπλώνεται ως “άτέλεστον τέλος”, αυτό πού άποκαλοῦμε παράδεισο άγιασμού, αϊωνιότητα σωτηρίας, άγέραστη μακαριότητα, άθάνατη και έπουράνια βασιλεία του Θεού.

Τό ότι —τόν τελευταίο καιρό— άνευρίσκονται φλυαροῦντες κατ’ αυτών μέ έπίκεντρο τή θεία Κοινωνία δηλοποιεί και τόν τρόπο τῆς έπιστημονικῆς κοινότητος και τῆς πανανθρωπότητος κατενώπιον τῆς πανδημίας• δηλοποιεί όμως και ένα βαθύτατο έλλειμμα πίστεως και ήθουςπού διατρέχει τήν πατρίδα μας.

Πολλές άποκρίσεις άγωνίας και διαμαρτυρίας καταστρώνονται και δημοσιεύονται μέ ποικιλία εύλογημένων θέσεων και ύποθέσεων και προθέσεων. Έκαστος

συνεισφέρει φιλοπόνως ὅ,τι δύναταικαλύτερο στόν κοινό προβληματισμό.

Ἀκόμη καί οἱ σιωπῶντες, ἀλλά πάντως λειτουργημένοι καί προσευχόμενοι καί ἱλεούμενοι τόν Θεό ὑπέρ πάντων, μέ μιάν ἀναλογία πόνου ὡσάν τῶν ἡσυχαστῶν Πατέρων μας. Καθότι ἡ μεγαλύτερη ἐλλειμματικότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας σώματος εἶναι ἡ σύσσωμη λειτουργική κραυγή καί ἡ ἀκοίμητη λιτοδέηση.

Μετά ἀπό ὀρισμένες εἰσαγωγικές ἐπισημάνσεις στή συνέχεια, θά παρουσιάσουμε κατόπιν καί ἕνα θεολογικό λειτουργικό διάγραμμα, ἀναμέτρησης τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδητότητας ὅλων μας.

Ὡς γνωστόν, ἡ ἀγιοπνευματική ἐμπειρική συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχει ἀναγνωρίσει τήθεολογική φερωνυμίαβεβαίως σέ ὅλους τούς Πατέρες τῆς θεολογίας μας, ὡς εἰδικό ὅμως ἐπίτιτλο σέ τρεῖς πνευματικές καί πολυδιάστατες προσωπικότητες:

α) στόν ἀγαπημένομαθητή, ἐπιστήθιο φίλο καί παρθένο, τόν ἀπόστολο καί εὐαγγελιστήἸωάννη, ὁ ὁποῖος “πλήρης ὦν τῆς ἀγάπης, πλήρης γέγονεν καί τῆς θεολογίας” (μιά θεολογία πού χαρακτηρίσαμε κατεξοχήν ἐμπειρική ἐπιστήμη).

β) στόν ποιμενικό αὐλό τῆς θεολογίας καί λύρα (ποιηματική) τοῦ Πνεύματος, Γρηγόριο τόνἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, “ὡς τά βάθη τοῦ Πνεύματος ἐκζητήσαντα καί τά κάλλη τοῦ φθέγγματος (προσδεξάμενον)”. καί γ) στόν ὄσιο ἱερομόναχο Συμεών,“εἰς τόν ἄδυτον γνόφον τῆς ἐν Πνεύματι θεωρίας εἰσελθόντα”, “τόν νέον θεολόγονγενόμενον, τῆς ὑπερθέου Τριάδος τῷ φωτί τῷ τρισηλίῳ λαμπόμενον” καί “διασκεδάζοντα τήν σκοτόμαιναν τοῦ κόσμου”.

Δέν εἶναι οἱ μόνοι, ἀφοῦ ἄλλωστε ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἀνά τούς αἰῶνες ἔχουν καί ζοῦν στήν αἰωνιότητα τή θεολογία τῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ. Πάντως καί οἱ τρεῖς αὐτοί φερωνύμως “Θεολόγοι” ἔζησαν καί φανέρωσαν τή θεολογία μέσα σέ ἕνα περιβάλλον ἀρνήσεων, ταλαιπωρίας, ἀμφισβητήσεων, διωγμῶν. Ἡ ἐπιστήμων κοινωνία τους μέ τό ζῶντα Θεό τῆς ἀποκαλύψεως καί ἡ ἱαματική τους πρὸς τόν κόσμο προσφορά αὐτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πείρας ἀντιμετωπιζόταν ἀπό τόν σύγχρονο κόσμο τους ὡσάν ἀπειλή!

Ἡ θεολογία τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας καί διακονίας πάντοτε θλιβόταν καί πάντοτε θά γνωρίζει “θλίψιν ἐν τῷ κόσμῳ”, ἀναδεχόμενη μυστικά τά φορτία τῆς ἐθελотаλαιπωρίας τοῦ κόσμου πού δέν ἐννοεῖ νά ἀποδυθεῖ “τόν παλαιόν ἄνθρωπον σύν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ” καί νά ἐνδυθεῖ “τόν νέον τόν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν”(αὐτό πού προϋποθέτει ὡς βαπτισματική δωρεά ἢ ἐκκλησιαστική βιωματική ἠθική, βλ. Κολ. 3: 9-10).

Θά ἀξιοποιήσουμε ἕνα πολύτιμο ἔργο γιά τήν (ἀναγκαστικά) περιορισμένη-ἐπιλεκτική παρουσίαση τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου πού ἔζησε καί ἔδρασε στήν Κωνσταντινούπολη τό 10ο-11ο αἰ. (949-1022) καί μελετᾶται μέχρι σήμερα ἐπιστημόνως ἀπό τήν Ὁρθόδοξη (καί ὄχι μόνο) θεολογία. Θά χρησιμοποιήσουμε σάν “θεολογικό ἐγχειρίδιο” τό ἔργο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βασιλείου Κριβοσέϊν “Μέσα στό φῶς τοῦ Χριστοῦ (Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος 949-1022, Βίος-

Πνευματικότητα-Διδασκαλία”, ἀπό τίς ἐκδόσεις “Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας” (1983). Πρόκειται γιά μιά ἀναλυτική καί ἀνασυνθετική θεολογική παρουσίαση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἁγίου καί τήν συνιστοῦμε σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο, ἐάν βεβαίως μπορεῖ σέ κάποια βιβλιοθήκη νά ἀνακαλύψει αὐτό τό περίφημο βιβλίο.

Ἐπισημειώνοντας πάντως ὅτι κυκλοφοροῦνται πολύτιμες θεολογικές ἐργασίες, εἴτε εἰδικές εἴτε συνθετικές, γιά τή θεολογία τοῦ ἁγίου Συμεών.

Αὐτήν τήν περισπούδαστη χαρισματοῦχο προσωπικότητα τοῦ θεοφόρου Πατρός θά ἐπιχειρήσουμε νά προσεγγίσουμε ἀπό μιά εἰδική σκοπιά, ὅσον ἀφορᾷ τήν ἐπιστήμονα ἐμπειρική διδασκαλία του γιά τό μεθεκτό τοῦ ἀπροσίτου καί ἀκτίστου φωτός τῆς λειτουργικῆς εὐχαριστιακῆς μεθέξεως.

Προκαλούμεθα ἀπό τό καυτό ποιμαντικό ζήτημα πού μᾶς “πονάει” ὅλους στόν Ἑλλαδικό χῶρο, τούς πιστεύοντες (ἀπό ἐμβιωματική εὐλάβεια καί λατρευτικό θεῖο πόθο) καί τούς μή πιστεύοντες ἐπιστήμονες καί μή (ἀπό ἰδεοληπτική καί ἀθειζουσα ἐμμονή). Εἶναι μιά εὐκαιρία ἀρίστη ὄχι μιᾶς ἐπικοινωνιακῆς ἀντιπαραθέσεως, ἀλλά μιᾶς εὐρύτερης ἀνακατήχησης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, μιᾶς εὐρύτερης ἀνάκτησης τοῦ ὀρθοδόξου εὐχαριστιακοῦ ἤθους καί τῆς ὀρθοδόξου λειτουργικῆς εὐλάβειας. Αὐτά ἔχουν ὡς κέντρο καί ἐπίκεντρο τή θεία μετάληψη, τή θεία κοινωνία, τήν ἐνότητά μας μέ τό Χριστό καί τήν κομιδή τῆς λειτουργικῆς εὐχαριστιακῆς μεθέξεως στήν βασανισμένη (τελικά) καί (ἄλλως ἀνόητη καί ἄσκοπη) καθημερινή κοινωνική μας ζωή. Διότι, ἂν δέν ἔχουμε νά προσφέρουμε τόν ἑαυτό μας ἐκκλησιασμένο καί λειτουργημένο καί κοινωνημένο, γεμάτο Χριστό,

στήν άμεση οίκογένειά μας καί στήν εύρεία κοινωνική μας “οίκογένεια”, τότε έλάχιστα μπορούμε νά συνεισφέρουμε ώς άνθρωποι στή συνανθρωπότητα. Όπότε καί ώς συλλογικότητες θά συνεχίσουμε νά συνεισφέρουμε τό πολύ-πολύ μιάν ύπαρκτικότητα έξεγυρισμένης καί έξωραϊσμένης φθαρτότητας, μειωμένης έμπορευματικής σημασίας γιά τίς μεγάλες “άγορές” άριθμοποιημένων άτομικοτήτων.

Ό Χριστός εΐναι ό δημιουργός, ό προνοητής, ό σωτήρας, ό έν Έαυτώ καί εις Έαυτόν κριτής τής χαρισμένης καί τής θεανθρωποσωσμένης φυσικής μας άκεραιότητος, ό έαυτοζυγιστής τής πανανθρωπότητος ώς πρός τήν τωρινή καί τήν έσχατη βιωματική φιλοθεία καί φιλανθρωπία μας.

Έγινε οίκεϊός μας καί μάς προσφέρεται διά τής Έκκλησίας σέ μιά διαρκή οίκεΐωση. Πόσο οίκεϊοί Του θέλουμε νά εΐμαστε; Πόσο διακαώς έπιθυμούμε νά γίνουμε οίκεϊοί Του διά τής μετανοίας γιά νά έξοικειωθοΐμε μαζί Του;

Αυτό τό θεΐο ώρίμασμα μάς προσφέρει, μάς προσδίδει, μάς συγκαλεΐ νά άναζητήσουμε καί νά έπιζητήσουμε έκκλησιασμένοι καί έκκλησιοποιημένοι ό Θεός καί Σωτήρας μας.

Άς διέλθουμε άπό τό συγκλονισμό τής συναΐσθησης καί τής αΐσθησης, γιά νά φθάσουμε σ’ αυτό πού οί σύγχρονοι Άγιοι θά άποκαλοΐσαν θεο-αΐσθηση, μέ έργαλειό τή διδασκαλία τοΐ άγίου Συμεών τοΐ Νέου Θεολόγου περί τής θείας Λειτουργίας.

«Ό άγιος Συμεών ό Νέος Θεολόγος εΐναι ίσως ό πρῶτος μεταξύ τῶν άσκητικῶν συγγραφέων, πού τοποθέτησε τή θεία Εύχαριστία καί τήν κοινωνία στό κέντρο τής όδοΐ πρός τόν Θεό... Η βασική ιδέα τοΐ Συμεών σχετικά μέ τήν θεία Εύχαριστία εΐναι ή έξής: ή εύχαριστιακή κοινωνία μάς ένώνει μέ τό Σῶμα τοΐ Χριστοΐ πού γεννήθηκε άπό τήν Παρθένο Μαρία, καί μέ τήν Έκκλησία πού εΐναι έπίσης τό Σῶμα Του, καί θεοποιεΐ εκείνους πού κοινωνοΐν άξια καί μέ πίστη: “Μέ τήν ένανθρώπησή του ό Χριστός έγινε γιά πάντα συγγενής μας καί μάς κατέστησε συμμετόχους τής θεότητάς του. Όσους λοιπόν κοινωνοΐν έπάξια όλους αΐτούς τούς κατέστησε συγγενεΐς του. Άλλωστε ή μεταδοθεΐσα σέ μάς μέ τή θεία κοινωνία θεότητά του εΐναι άτμητη καί άχώριστη άπό τήν ύπαρξη τοΐ Χριστοΐ. Έπομένως καί έμεΐς, πού άληθινά μετέχουμε στή θεία κοινωνία, μέ τήν ένέργεια τοΐ ένός Άγίου Πνεύματος εΐμαστε μέ τό Χριστό άχώριστα ένα σῶμα” (Βίβλος Ηθικῶν 1.6,76-82).

»Εΐναι μιά ένσωμάτωση διαρκής: “Αυτό λοιπόν τό μυστήριο μέ τό Χριστό μέσα σέ όλο τόν κόσμο δέν πραγματοποιήθηκε μόνο άρχικά όταν ένανθρώπησε, αλλά

πραγματοποιήθηκε και στον καθένα από τους παλαιούς αγίους και πραγματοποιείται πάντοτε και μέχρι σήμερα. Λαμβάνουμε το Άγιο Πνεύμα που είναι άχώριστα ένωμένο με το Δεσπότη και Θεό μας και έτσι γινόμαστε συμμετοχοί της θεότητας και της υπέρξεως του • μεταλαμβάνοντας και τρώγοντας την πανάγια σάρκα του, τά θεία μυστήρια, γινόμαστε αληθινά και ολοκληρωτικά σύσσωμοι και συγγενείς του” (Ήθικῶν 1.3,79-86)...

»Αυτή ή πραγματική ένσωμάτωση, που συγχρόνως είναι και πνευματική, τό μυστήριο της Θείας Εύχαριστίας, είναι κατά τον Συμεών τό μεγάλο μυστήριο τοῦ Θεοῦ: “Αυτό τό μυστήριο είναι τό μεγαλύτερο γεγονός τοῦ ανέκφραστου θείου τρόπου της σωτηρίας μας και της πάνω από κάθε λογική κατανόηση θεϊκής συγκαταβάσεως του σέ μάς, αυτό είναι τό πιό φρικτό από ὅλα μυστήριο” (Ήθικῶν 1.10,72-74)...

[Ἄς ὑποσημειώσουμε κι ἐμεῖς ἐδῶ παρένθετα τό συλλογικό και τό προσωπικό εύχαριστιακό μας χρέος, μιᾶς ὀλοτελῶς φιλόθεης (συν)αίσθησης: Ὁ Χριστός προσφέρει σέ μάς τή Θεανθρωπότητά Του γιά νά Τήν κοινωνοῦμε μέσα ἀπό τή θεία λειτουργία. Κι ἐμεῖς, σέ μιᾶ ἀγιοπνευματικά συνειδητή θεομεθεξία, εἴτε πραεῖς εἴτε ἐκστατικοί Τόν δοξολογοῦμε: “Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ, περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν; Δι’ ἡμᾶς Θεὸς ἐν ἀνθρώποις, διὰ τήν καταφθαρεῖσαν φύσιν ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο και ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους ὁ Εὐεργέτης, πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ὁ Ἐλευθερωτής, πρὸς τοὺς ἐν σκότει καθημένους ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης. Ἐπὶ τὸν Σταυρόν ὁ ἀπαθής, ἐπὶ τὸν ἄδην τὸ φῶς, ἐπὶ τὸν θάνατον ἡ ζωή, ἡ Ἀνάστασις διὰ τοὺς πεσόντας. Πρὸς ὃν βοήσωμεν • ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι” (ἀπό τοὺς Αἴνους τῆς Κυριακῆς τοῦ γ’ ἡχου, ποιητικές θεολογικές ἐμπνεύσεις τοῦ δογματικοῦ μας θεολόγου Πατρός Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τοῦ 8ου αἰ.). Ἀλλά συνεχίζει θεολογῶν ὁ ὄσιος Συμεών].

“Ἡ σάρκα τοῦ Κυρίου προέρχεται ἀπό τή σάρκα τῆς Θεοτόκου. Καί ἀπό αὐτήν τή θεωμένη σάρκα τοῦ Κυρίου μεταλαμβάνουμε, ὅποτε ὁμολογοῦμε και πιστεύουμε ὅτι μεταλαμβάνουμε ζωή αἰώνια, ἐκτός ἂν κοινωνοῦμε ἀνάξια και πρὸς καταδίκη μας” (Ήθικῶν 1.10,170-175)...

[Πάλι παρένθετα ἐπισημειώνουμε τό δικό μας ρόλο ἐπάξιας συμμετοχῆς, τ.ἔ. λαχτάρας γιά τό Θεό και ἐτοιμασίας γι’ αὐτήν τή θεομεθεξία τῆς θείας κοινωνίας. Αὐτή ή ἐπιπόθηση και ή προετοιμασία ἔχει τή διάσταση τῆς ἐκκλησιαστικότητας, τῆς ἐνσυνείδητης μετοχῆς στό ἐνιαῖο κοινωνικό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Κάθε ἐνάσκηση ἀρετῆς ἐκεῖ ἀποβλέπει μέ στόχο τή θεία κοινωνία. Εἶναι τό λειτουργικό “Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν” και τό διά τῶν λειτουργῶν “ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν... και ἦν και ἔστι και ἔσται, εἰς αἰῶνα αἰῶνος”.

Ἐπειδή μάλιστα γίνεται πολύς σήμερα λόγος γιά τήθ. λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ἄς παραθέσουμε ἕνα λειτουργικό διάλογο ἐπάξιας ἐτοιμασίας: “Ὁ Κύριος εὐλογήσαι πάντας ἡμᾶς καί συνδιακονήσαι ἡμῖν καί ἀξιούς ποιήσαι τῆς παραστάσεως τοῦ ἁγίου αὐτοῦ θυσιαστηρίου καί τῆς ἐπελεύσεως τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πνεύματος... Μεγαλύνετε τὸν Κύριον σὺν ἐμοί καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό... Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι... Μνησθεῖη ἡμῶν Κύριος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν...” Μέ ἄλλα λόγια ἡ ἀγωνία τῆς ἐπάξιας συμμετοχῆς ἐπικεντρώνεται στήν ἐκκλησιαστική διάσταση τῆς ζωῆς, αὐτήν πού σήμερα τήν “κατατεμαχίζουμε” σέ ἀποστάσεις ἀσφαλείας ἢ μᾶλλον ἀποδομήσεως... Ἄς ἐπανέλθουμε ὅμως πάλι στόν ἅγιο Συμεών τό ν.Θ.].

“Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ξεκάθαρα κραυγάζει ὅτι ἡ ἐνότητά μας μαζί του μέσα ἀπό τή θεία κοινωνία εἶναι παρόμοια μέ τήν ἐνότητα καί τή ζωή πού ἐκεῖνος ἔχει μέ τόν Πατέρα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶναι φυσικά ἐνωμένος μέ τό δικό του Θεό Πατέρα, ἀνάλογα καί ἐμᾶς κατά χάριν λέει ὅτι θά ἐνωθοῦμε μαζί του καί θά ζήσουμε μαζί του τρώγοντας τό σῶμά του καί πίνοντας τό αἷμά του” (Ἡθικῶν 3, 506-511).

»Εἶναι ἡ συνεχῆς κάθοδος τοῦ Υἱοῦ. “Γιά νά μή νομίζουμε ὅτι τό πᾶν βρίσκεται στόν ὁρατό ἄρτο, γι’ αὐτό πολλές φορές εἶχε πει ὁ Χριστός, “Ἐγώ εἶμαι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων”. Καί δέν εἶπε ὁ καταβάς, πού θά σήμαινε τήν ἐφάπαξ κατάβασή του. Ἀλλά τί εἶπε; “Ὁ καταβαίνων”, δηλαδή ὅτι διαρκῶς καί πάντοτε κατέρχεται στούς ἀξιούς τῆς θείας κοινωνίας καί κάθε ὥρα εὐρίσκεται τώραπαρών” (Ἡθικῶν 3,512-517).

»Ἐντούτοις ὁ Συμεών ἐπιμένει πολύ στόν πνευματικό χαρακτήρα τῆς κοινωνίας: “Νά μήν ὑποπτευθεῖς τίποτε τό σωματικό μήτε τό γήινο, ἀλλά αὐτήν τή μικρή μερίδα ἄρτου, τήν λίγη θεοποιημένη μερίδα νά τήν βλέπεις μέ τούς νοερούς ὀφθαλμούς ὅτι γίνεται ὁλόκληρη ὅμοια μέ τόν ἄρτο τόν κατερχόμενο ἀπό τόν οὐρανό, πού εἶναι ὁ ἀληθινός Θεός καί συγχρόνως ἄρτος καί πόμα ἀθάνατης ζωῆς. Καί αὐτό πρέπει νά τό προσεγγίζεις ἔτσι, γιά νά μήν ἐναπομένεις στήν ἀπιστία καί μόνο στόν ἄρτο τόν ὁρατό ἀπό τίς αἰσθήσεις, ὅποτε ἔτσι (μέ τήν ἀπιστία) θά φᾶς ὄχι τόν οὐράνιο ἄρτο, ἀλλά μόνο τόν ἐπίγειο καί θά στερηθεῖς τή ζωή, ἀφοῦ δέν θά μεταλάβεις πνευματικά τόν οὐράνιο ἄρτο” (Ἡθικῶν 3,528-537).

[Παρένθετα ἐπεξηγοῦμε ὡς ἐπίσης βασική προϋπόθεση ἐπάξιας μεταλήψεως τήν ἀκλόνητη πίστη στό μυστήριο τῆς Πνευματοποιήσεως τῶν τιμίων δώρων, τῆς Ἁγιοπνευματικῆς μεταβολῆς τους σέ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτό συντελεῖται κάθε φορά, σέ κάθε θεία λειτουργία. Ὁ Κύριος ἐν Πνεύματι εἶναι κάθε φορά “ὁ καταβαίνων”, ὁ μεταβάλλων τόν ἄρτο καί τόν οἶνο σέ Σῶμα καί Αἷμά Του].

»Μόνο ή ένσυνείδητη κοινωνία μέ τό θεωμένο Σῶμα “ζωοποιεῖ”：“Ἐπομένως ποιούς δέν ὠφελεῖ ή μετάληψη τῆς θείας σαρκός; Αὐτούς πού λένε πώς εἶναι ἀπλός ἄνθρωπος καί ὄχι ὁ Θεός. Λοιπόν, ἐάν κι ἐσύ ὁ ἴδιος ὁ πιστός μεταλαμβάνεις μέ τήν αἴσθησιν ἀπλοῦ ἄρτου καί ὄχι θεωμένου σώματος, ἐάν δέν πιστεύεις ὅτι δέχεσαι ὅλον αὐτόν ἐκεῖνο τόν Χριστό, τότε πῶς ἐλπίζεις νά λάβεις ἀπό αὐτόν ζωή καί νά τόν νιώθεις ὅτι τόν κατέχεις μέσα σου; Ὁ Κύριος λέει• “Ὅποιος τρώει τόν ἄρτο πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό θά ζῆσει αἰώνια”. Καί ἄλλοῦ• “Ἡ σάρκα τίποτε δέν ὠφελεῖ• τό πνεῦμα εἶναι αὐτό πού τήν ζωντανεύει”. Πραγματικά τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ή ἀληθινή βρώση καί πόση.

Τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι αὐτό πού μεταβάλλει τόν ἄρτο σέ σῶμα τοῦ Κυρίου. Πραγματικά τό Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι αὐτό πού μᾶς καθαρίζει καί μᾶς κάνει ἄξιους νά μεταλάβουμε τό σῶμα τοῦ Κυρίου” (Ἠθικῶν 3,538-551).

»Ἡ μεταβολή τῶν εὐχαριστιακῶν Δώρων ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα σέ ὀλοκληρωτικά θεωμένο Σῶμα καί Αἷμα Κυρίου βεβαιώνεται ἐδῶ ἀπό τόν Συμεών. Ἡ Εὐχαριστία εἶναι ή τροφή πού μᾶς δίνει ὁ Θεός.“Ἔτσι λοιπόν προσφέρεται ὁ καλός μας Κύριος καί Θεός στούς δούλους του πού μᾶς ἔκανε μέ φιλάνθρωπία καί χάρη υἱοῦς του• προσφέρει σ’ αὐτούς τόν ἑαυτό του, ‘αὐτός πού εἶναι ὁ ἄρτος πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό καί δίνει ζωή στόν κόσμο’. Ἀπό αὐτόν καί μαζί μ’ αὐτόν τρέφονται χορταστικά ἀτέλειωτα, καί μέ τή θεία κοινωνία μεταποιοῦνται ὥστε νά ζοῦν αἰώνια, καθώς ἀγιάζονται καί στήν ψυχή καί στό σῶμά τους” (Ἠθικῶν 4,285-291)... ..

»Ἡ Εὐχαριστία εἶναι φῶς, ὅπως ἐξ ἄλλου κάθε τι πού ἀναφέρεται στόν Θεό:“Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ σωτήρας καί βασιλιάς τοῦ παντός, εἶναι φῶς• ὁ ἄρτος τῆς ἄχραντης σάρκας του εἶναι φῶς• τό ποτήριο τοῦ τιμίου αἵματός του εἶναι φῶς” (Θεολογικῶν 3,150-152).

»Ὅταν δεῖ κανείς αὐτό τό φῶς τῆς Θεότητος μέσα στά Τίμια Δῶρα, ή κοινωνία εἶναι πραγματικά αὐθεντική:“Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν καί ή μετουσία τῆς ζωῆς δέν δίνεται μόνο μέ τόν ἄρτο καί τόν οἶνο τῆς μεταλήψεως, ἀλλά μέ τή θεότητα πού ἐνυπάρχει σ’ αὐτά καί εἶναι ἐνωμένη μυστικά καί ἀσύγχυτα. Λέω μυστικά, ἐπειδή ή θεότητα δέν ἀποκαλύπτεται σέ ὅλους, ἀλλά σέ ὅσους εἶναι ἄξιοι γιά τήν αἰώνια ζωή καί καθιστᾶ υἱοῦς φωτός καί υἱοῦς ἡμέρας ὅσους τήν βλέπουν. Ἀντίθετα, ὅσοι δέν βλέπουν τό θεῖο φῶς, μολονότι λάμπει καθαρά, ἐκεῖνοι κάθονται στό σκοτάδι” (Ἠθικῶν 10,189-197)...

[Ἐδῶ πάλι, μέ βάση τήν ὅλη θεολογία τοῦ Ὁσίου, θά ἐπισημειώσουμε κάτι ἀπαραίτητο. Ὁ ἄρτος γίνεται Σῶμα Χριστοῦ ἐν Πνεύματι, ὁ οἶνος γίνεται Αἷμα

Χριστοῦ ἐν Πνεύματι. Ὅταν ἐμεῖς βλέπουμε μόνον ἄρτο καί οἶνο, ὅταν ἐμεῖς δέν προσερχόμεθα σέ μετάληψη τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐμεῖς δέν πιστεύουμε καί δέν ἀφηνόμεθα λατρευτικά στή λειτουργική δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τότε προσεγγίζουμε καί δέν προσεγγίζουμε. Δέν ζοῦμε τή μυστική καί ἀσύγχυτη ἔνωση τῆς Θεότητος τοῦ Κυρίου μας μέ τά καθγιασμένα Τίμια Δῶρα. Εἶναι ἀληθινά Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ἀλλά, γιά νά ἐνεργήσουν σέ μᾶς, πρέπει κι ἐμεῖς νά τά προσεγγίζουμε μέ τέτοια λειτουργική πίστη συνεχοῦς θείου φόβου καί εὐλάβειας καί προετοιμασίας. Αὐτό θέλει νά τονίσει ὁ Ὅσιος. Καί σ' αὐτήν τήν θεοφόρο κοινωνία ἀποβλέπει ὅλη ἡ λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, στή μετοχή τῆς ἀκτίστου παρουσίας, τῆς ἀκτίστου χάριτος, τῶν ἀκτίστων δωρεῶν σωτηρίας- φωτισμοῦ-ἀγιασμοῦ μέ τίς ὁποῖες μᾶς προσφέρεται ὁ Τριαδικός Θεός. Π.χ. στήν προσευχή πρὶν τά λειτουργικά ἀναγνώσματα παρακαλοῦμε “Ἐλλαμψον (ἔλα καί λάμψε μέσα μας) ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τό τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς...”. Αὐτό μᾶς συνέχει ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ὀρθρινῆς συνάξεως “...λάμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τόν ἀληθινόν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης σου· φώτισον τόν νοῦν ἡμῶν καί τὰς αἰσθήσεις ὅλας διατήρησον... ὅτι παρά σοί ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, καί ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι καταξιωθῶμεν τοῦ ἀπροσίτου φωτός” (ιβ' ὀρθρινή Εὐχή)].

»Ἡ συνείδηση εἶναι πράγματι ἡ προϋπόθεση τῆς δραστικότητος τῆς κοινωνίας: “Ἐάν κοινωνεῖς μέ συναίσθηση καί ἐπίγνωση, τότε μετέχεις ἀξίως (στά τίμια δῶρα)• διαφορετικά, πάντως ἀνάξια τρώγεις καί πίνεις (τά ἄχραντα μυστήρια). Ἐάν μετέλαβες αὐτό πού μετέλαβες μέ καθαρὴ θέαση τῶν μυστηρίων, νά λοιπόν πού ἔγινες ἀξίος αὐτῆς τῆς (πνευματικῆς) τράπεζας• ἐάν ὅμως (δέν προετοιμαστεῖς) νά γίνεις ἀξίος, τότε δέν θά προσκολληθεῖς, δέν θά ἐνωθεῖς καθόλου μέ τό Θεό. Γι' αὐτό λοιπόν ὅσοι εἶναι ἀνάξιοι καί συμμετέχουν στά θεῖα μυστήρια νά μήν ἔχουν τήν ἐντύπωση πῶς ἀπλά μ' αὐτόν τόν τρόπο προσκολλῶνται καί ἐνώνονται μέ τόν ἀόρατο Θεό• αὐτό δέν θά γίνει μέ κανένα τρόπο καί ποτέ μά ποτέ δέν θά τοὺς συμβεῖ. Αὐτοὶ μόνο γνωρίζουν ὅτι ὁ Κύριος εἶναι χρηστός ὅσοι μεταλαμβάνουν τή θεία σάρκα τοῦ Κυρίου καί μέ νοερό ἄγγιγμα στήν ψυχὴ τους ἀξιῶνται νά δεχθοῦν τήν ἀποκάλυψη τῆς ἀόρατης θεότητος στό νοερό ὀφθαλμό καί νά φάγουν μέ τό νοερό στόμα (τῆς ψυχῆς). Αὐτοὶ τρώγουν καί πίνουν μαζί ὄχι μόνον αἰσθητὰ τόν αἰσθητό ἄρτο, ἀλλά τήν ἴδια ὥρα μαζί τρώγουν καί πίνουν νοητὰ τόν Θεό. Μέ τίς διπλές αἰσθήσεις (τίς σωματοψυχικές καί τίς πνευματικές) ἐπίσης τρέφονται τόν ἄρτο ὀρατὰ καί τό Θεό ἀόρατα, ἐνώνονται καί μέ τά δύο μέ τόν διπλό στίς φύσεις Χριστό καί γίνονται σύσσωμοι μαζί του καί συμμέτοχοι στή χάρι του καί στή θεότητά του” (Ἡθικῶν 14,225-241).

»Ὁ Συμεὼν βεβαιώνει ξανά, ὅτι ἡ ἐνσυνείδητη κοινωνία εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή:

“Έτσι λοιπόν ένώνονται μέ τό Θεό ὅσοι τρώγουν ἀπό αὐτόν τόν ἄρτο καί πίνουν ἀπό αὐτό τό ποτήριο μέ εὐαίσθητη ψυχή καί καρδιά, ἄξια καί μέ ἐπίγνωση καί μέ νοερή προσέγγιση τοῦ μυστηρίου. Ἀντίθετα ὅσοι αὐτό τό πράττουν ἀνάξια εἶναι ἄδαιοι ἀπό τή δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τρέφοντας μόνο τό σῶμά τους, ὄχι ὅμως καί τήν ψυχή τους” (Ἡθικῶν 14,242-247).

»Τόσο ριζοσπαστικές θέσεις πάνω στήν ἀναγκαιότητα τοῦ νά κοινωνεῖ κανεῖς ἐνσυνείδητα, προκαλοῦσαν ὅπως θά μπορούσε νά τό περιμένει κανεῖς διαμαρτυρίες. Ὁ Συμεών ἀπαντᾷ στούς ἐπικριτές του, πῶς ἡ (θεία) κοινωνία ὄντας φῶς, δέν θά μπορούσε νά παραμείνει ἀπαρατήρητη ἀπό ἐκεῖνον πού τό δέχεται. “Μή ταραχθεῖς, ἀγαπητέ, ἀκούγοντας νά σοῦ φανερώσω τήν ἀλήθεια. Ὁμολογεῖς ὅτι αὐτό πού μεταλαμβάνεις εἶναι ἄρτος τῆς ζωῆς καί ὅτι δίνει τή ζωή καί εἶναι ἡ σάρκα τοῦ Κυρίου• γνωρίζεις ὅτι αὐτό εἶναι τό αἷμά του καί ὅτι δίνει τή ζωή στούς μετέχοντες καί γίνεται στόν πίνοντα πηγὴ ζωντανοῦ ὕδατος γιά τήν αἰώνια ζωή. Πές μου λοιπόν, πῶς ἐσύ πού μετέχεις σ’ αὐτά δέν ζεῖς καμιὰ ψυχική πρόοδο, ἀλλά, ἀκόμη κι ἂν νιώσεις κάποια μικρὴ χαρά, πάλι σέ λίγο παραμένεις ἔτσι ὅπως ἦσουν, χωρὶς νά ζεῖς καμιὰ προσθήκη ζωῆς μέσα σου ἢ καμιὰ ἀναβλύζουσα (πνευματική) πηγὴ ἢ χωρὶς νά βλέπεις τό παραμικρό φῶς; Ὁ ἄρτος αὐτός αἰσθητὰ φαίνεται ψωμί σέ ὅσους δέν ὑπερβαίνουν τήν φυσική αἴσθηση, ἀλλά νοερά εἶναι ἀχώρητο καί ἀπρόσιτο φῶς• παρόμοια καί ὁ οἶνος καί αὐτός εἶναι φῶς, ζωή, φωτιά καί ζωντανό νερό. Ἐάν λοιπόν, τρώγοντας καί πίνοντας τόν θεϊκό ἄρτο καί τόν οἶνο τῆς (ἀγιοπνευματικῆς) εὐφροσύνης, δέν ἀντιληφθεῖς ἐάν ἔζησες τήν ἀνώλεθρη ζωή, ἐάν δέν δέχθηκες μέσα σου φωτοειδή τόν ἄρτο ἢ πύρινο σάν τόν προφήτη, ἐάν δέν ἦπιες το δεσποτικό αἷμα ὡς ὕδωρ πού ἀναπηδᾷ καί λαλεῖ, ἐάν τίποτε ἀπό αὐτά δέν εἶδες καί δέν εἶχες μετοχή, πῶς ἔχεις τήν ἐντύπωση ὅτι ἔγινες κοινωνός τῆς (θείας) ζωῆς; Πῶς νομίζεις ὅτι ἔπιασες τό ἀπρόσιτο πῦρ ἢ πῶς ἔχεις τήν ἐντύπωση ὅτι μετέλαβες τό αἶδιο φῶς; Ὅχι λοιπόν, μέ κανένα τρόπο δέν συνέβη αὐτό σέ σένα, πού διακατέχεσαι ἀπό ἀναισθησία γιά τά τοιαῦτα. Ἀλλά σέ καταλάμπει τό (θεῖο) φῶς ἐνῶ εἶσαι τυφλός (καί δέν τό βλέπεις)• ἔρχεται τό (θεϊκό) πῦρ νά σέ θερμάνει, ἀλλά δέν σέ ἀγγίζει• σέ ἐπισκίασε ἡ (θεϊκή) ζωή, ἀλλά δέν ἐνώθηκε μέ σένα• τό ὕδωρ τῆς ζωῆς πέρασε μέσα ἀπό τήν ψυχὴ σου σάν ἀπό ρυάκι (χωρὶς νά παραμείνει), ἐπειδὴ δέν βρῆκε ἀντάξια ὑποδοχή. Μέ τέτοιο λοιπόν τρόπο μεταλαμβάνοντας καί ἀγγίζοντας τά ἄψαυστα καί νομίζοντας ὅτι τά τρώγεις, παραμένεις χωρὶς νά λάβεις, χωρὶς νά φᾶς, χωρὶς νά κρατήσεις τίποτε μέσα σου” (Ἡθικῶν 14,248-276).

»Ἄλλιῶς ὁ Χριστός θά εἶχε μπεῖ σέ ὄρια: “Ὁ ἀπρόσιτος Λόγος (τοῦ Πατρός), ὁ ἄρτος πού κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό, δέν περιλαμβάνεται μέσα στούς ἀνθρώπους αἰσθητά, ἀλλά μᾶλλον αὐτός συμπεριλαμβάνεται μέσα του καί ἀγγίζει καί ένώνεται ἀσύγχυτα μέ ὅσους εἶναι ἄξιοι καί καθαροί γιά τήν ὑποδοχὴ του” (Ἡθικῶν 14,276-

278).

»Ἡ (θεία) κοινωνία εἶναι Πάσχα, εἶναι πέρασμα ἀπό τόν αἰσθητό κόσμο στόν νοητό κόσμο, γιά νά συμβασιλέψει κανείς μέ τόν Χριστό: “Ἐάν ἔτσι ἑορτάζεις καί μέ τέτοιο τρόπο μεταλαμβάνεις τά θεῖα μυστήρια, ὅλη σου ἡ ζωὴ θά γίνει μιά ἑορτή, καί ὄχι ἑορτή (ἀπλῶς), ἀλλά ἀφορμὴ ἑορτῆς καί ἓνα (διαρκές) Πάσχα, ἡ μετάβαση καί ἀναχώρηση ἀπό τά ὀρώμενα στά νοούμενα. Ἐκεῖ κάθε σκιά καί κάθε προτύπωση καί τά τωρινά σύμβολα σταματοῦν. Καθαροί καί καθαρά αἰωνίως θά ἀπολαύουμε συνεχῶς τό καθαρότατο θύμα, ἐνωμένο μέ τό Θεό Πατέρα καί τό ὁμοούσιο (Ἅγιο) Πνεῦμα. Θά βλέπουμε διαρκῶς τό Χριστό καί θά μᾶς βλέπει ἐκεῖνος, θά εἴμαστε μαζί μέ τό Χριστό, θά βασιλεύουμε μαζί μέ τό Χριστό, καί ἀπό αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε ἀνώτερο στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν” (Ἡθικῶν 14,281-290)... ...».

Ἄς προσευχόμεθα κι ἄς ἐπιζητοῦμε ὅλοι ὑπέρ ἀλλήλων ὀλόψυχα νά δώσει ὁ Θεός νά μετέχουμε ὁ κάθε ἓνας καί νά ἐνεργοποιῶμε συμμετοχικά τό λειτουργικό γεγονός ἀπό τή δική μας ἀνθρώπινη πλευρά, ὥστε νά μᾶς μεταποιεῖ ὁ Παράκλητος σέ κοινωνούς καί μετόχους τοῦ Θεοῦ. Καί μέ τέτοια αἴσθηση νά πορευόμαστε στά καθ’ ἡμέραν, ὅπως ἀντίστοιχα μέ ἀνάλογη ἐπιπόθηση νά διαπορευόμεθα στήν καθημερινότητα.

“Μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες... εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ” (Ἐφεσ. 4:13). Ὅποτεθᾶ ἀκτινοβολοῦμε μέ ἐγκαρδιωμένους λόγους ἢ καί μέ μόνη τήν παρουσία μας τό δοξολογικό ὕμνο: “Εἶδομεν τό φῶς τό ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὐρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιάρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γάρ ἡμᾶς ἔσωσεν” (ὁμολογιακός λειτουργικός ὕμνος ἀπό τά τροπάρια τῆς Πεντηκοστῆς).

Ἦ Ο Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως

Image not found or type unknown

